

Fremtidsrettet misjonsforskning

– tanker ved et redaktørskifte

I forbindelse med femtiårs-markeringen for Egede Instituttet valgte jeg en svensk salmestrofe som uttrykk for et misjonsteologisk ideal: «Låt nya tankar tolka Kristi bud /och nya själar flamma av hans brand. / Låt nya stämmor priså Kristi Gud / på nye tungemål, i nya land.» Jeg tror også det uttrykker noe av visjonen bak Egede Instituttet og Norsk Tidsskrift for Misjon.

Det har vært mitt privilegium å være redaktør i dette tidsskriftet i ni år. Da jeg overtok i 1988, mente jeg det ville være best tjent med åremålsengasjement på tre år, og foreslo at redaktøransvaret skulle gå på omgang mellom de høyere teologiske institusjonene i Norge som har hovedstillinger i missiologi, Menighetsfakultetet, Misjonshøgskolen og Universitetet. En slik rotasjon ville gi en viss kontinuitet og ville samtidig åpne for forandring og nytenkning. Nå er det altså gått 3 ganger 3 år. Andre får vurdere om kvalitet og kreativitet. Jeg er iallfall glad for disse årene og takknemlig for at andre nå overtar. Ett av redaktørens privilegier er å kommentere aktuelle saker, stort sett uimotsagt, og jeg tar meg derfor frihet til å komme med noen tanker ved redaktørskiftet.

For det første registrerer jeg at redaktørens interesse og engasjement i ikke liten grad har preget tidsskriftet disse ni årene. De viktigste områdene dreier seg om tredje verdens teologi, religionsteologi og moderne vestlig nyreligiositet. Det økumeniske perspektiv har også vært med hele tiden, selv om det ikke alltid har vært tydelig tematisert.

Når det gjelder teologi fra den tredje verden, ser jeg det ikke som noen svakhet at det har dukket opp såpass ofte. Tvert imot skulle jeg vel ha ønsket mye mer av dette, og at norske misjonærer i aktiv tjeneste langt hyppigere hadde bidradd med stoff fra sine sammenhenger. Jeg tror kanskje norsk misjon gir sine misjonærer for lite tid og rom til den slags bearbeidelse og refleksjon.

Religionsteologien – og hele spørsmålet om forholdet mellom kristendommen og andre religioner og kulturer – er et vanskelig spørsmål. Jeg er glad for at vi til en viss grad har vært med på å sette det på dagsorden, men er slett ikke sikker på om vi har lykket i å formulere spørsmålene skarpt nok. Når spørsmålene virkelig aktualiseres og den åpne samtalen begynner, vil den ikke bare berøre de som har spesiell interesse i misjon, men hele den norske kirke. Da vi samtalen dreie seg om selve grunnvollene i kristentroen.

Møtet med nyreligiositet er missiologi på hjemmebane. Det er min overbevisning at forskjellige former for alternativ religiositet setter oss på prøve og avslører om vi har evne til å tale meningsfullt om tro. Det er ikke nok å beskrive nyreligiositeten, forklare og kritisere og advare. Vi må la oss utfordre av mennesker som har gjort erfaringer som er annerledes, med nye tanker, nye uttrykksformer og nye lengsler. Vi synes ikke alltid det er så nytt, mye av det er ikke bra, og vi tror kirken har alternativer de aldri har gitt seg selv mulighet til å oppdage. Men vi må ta dem på alvor – på godt og ondt – og forvente at samtalen med nyreligiositeten er en del av en prosess som hjelper oss til å la «nya tankar tolka Kristi bud...»

For det andre ser jeg at tidsskriftets kvalitet har vært helt avhengig av en rekke skribenter som har bidradd til det store mangfold som preger tidsskriftet. Jeg skal ikke nevne navn, men oversikten over forfatterne i tidsskriftet de siste 20 år viser klart at det er en håndfull hovedpersoner som har vært med på å skape tidsskriftet. Jeg vet ikke hva tidsskriftet hadde vært uten disse. Missiologisk Forum har også i vesentlig grad bidradd til en vitalisering av tidsskriftet de siste årene. Jeg har likevel en egen sans for de mange som bare har bidradd med en artikkel eller to. Mange av disse er skrevet av kvinner og menn som ikke har vært privilegert med studiepermisjoner og forskningsopphold, men som i krevende arbeidssituasjoner har hatt overskudd til å bearbeide erfaringer og innsikter. For noen var en slik artikkel et første skritt på vei mot videre bearbeidelse, for andre kanskje en viktig mulighet til å dele viktig innsikt med noen flere enn de nærmeste medarbeiderne. Jeg skulle ønske vi hadde hatt mer av den slags stoff, for jeg er overbevist om at det er potensiale for mye mer blant norske misjonærer.

For det tredje tillater jeg meg å komme med en etterlysning. Det er to ting jeg savner i norsk missiologisk arbeid: den kritiske bearbeidelse av norsk misjonspraksis og den kreative fremtidsvisjon. Kritisk bearbeidelse er ikke det samme som negativ omtale, men er en livsnødvendig øvelse for å komme videre. Noe gjøres selvsagt, både i studier og strategitenkning, men mye står igjen, både i historisk tilbakeblikk og i samtidsanalyse. Når vi har merket så lite til kreative fremtidsvisjoner, har det kanskje sammenheng med mangelen på kritisk perspektiv. Det er kanskje bare en kritisk gjennomtenkning som gjør kreativ fremtidsorientering mulig. Kanskje nye redaktører kan bidra til å styrke disse sidene av norsk misjonsteologi?

Notto R. Thelle